

REFACEREA ACTULUI JURIDIC CIVIL

Mariana ȘARGAROVSKI

CZU: 347.933

secaramariana@gmail.com

Doctrina, dar și unele legislații, în special cele din România, descriu refacerea ca pe o modalitate de îndreptare a cauzelor de nulitate ale actului juridic civil, chiar dacă în multe cazuri nu se indică expres asupra acestei subtilități juridice. Totuși, se poate admite că „în cazul refacerii unei operațiuni juridice nu se remediază atât cauza de nulitate, cât se renunță la invocarea ei” [1, p. 534] în mod iterativ. Astfel, dacă un act este lovit de nulitate, părțile, având în vedere toate condițiile legale, pot să constituie un nou act de data aceasta valabil. Actul rezultat în urma refacerii nu are puterea de a-l reînvia pe primul; și nu va lua naștere decât din momentul în care a fost întocmit legal, iar actul vechi va rămâne pe mai departe a fi nul, fără a fi luat în vedere la o anumită relație juridică civilă concretă și fără a afecta raporturile de drept civil care tocmai urmau să se nască după încheierea actului juridic nou.

In concreto, refacerea nu înseamnă altceva decât procedeul juridic prin care părțile sunt libere de a încheia un nou act juridic, prin care voința valabil exprimată într-un act juridic nul să producă efecte juridice printr-un alt act juridic ale cărui condiții de valabilitate sunt respectate în totalitate.

Din aceste considerente, suntem de părerea că refacerea este fundamentată și justificată anume prin prisma principiului libertății contractuale, atât timp cât operațiunea juridică concretă nu intră pe terenul minat al ilegalităților. Această poziție este promovată de către mai mulți teoreticieni, cum ar fi și autorul Crăciun [2], cu toate că nu există o consensualitate de viziuni pe acest segment. Și, chiar dacă legislația, dar și doctrina română în mod predominant abordează refacerea în contextul actelor juridice civile bilaterale, considerăm că aceasta are dreptul la viață și în cazul actelor juridice civile unilaterale, atât timp cât nu se identifică niciun impediment de ordin normativ care să indice asupra existenței unei imposibilități.

În pofida poziției doctrinare conform căreia refacerea este compatibilă cu orice formă de nulitate (absolută sau relativă, totală sau

parțială, de fond sau de formă) [1, p.534], dar și a textului legal de la art. 1259 din Noul Cod civil roman [3], considerăm că această modalitate de îndreptare a cauzelor de nulitate ale actului juridic civil își găsește rațiunea de a fi anume în contextul nulităților de formă, adică a acelor nulități care intervin în cazul nerespectării formei cerute *ad validitatem* [4, p. 1003]. Or, dacă admitem împreună cu doctrinarii citați că actul juridic refăcut „nu mai păstrează nici o legătură juridică cu cel vechi și invalid” [1, p.534], atunci refacerea își pierde identitatea de modalitate de îndreptare a cauzei de nulitate și, în așa fel, ea nu mai contribuie la înlăturarea cauzei de nulitate a actului, iar spre deosebire de alte modalități de îndreptare a cauzelor de nulitate ale actului juridic civil (confirmarea și conversiunea), nu valorifică în niciun mod actul juridic lovit de nulitate. Pe de altă parte, anume în cazul îndreptării cauzei de nulitate a unui act juridic lovit de nulitate pentru nerespectarea formei *ad validitatem* se identifică o continuitate între actul invalid și cel nou, din considerentul că actul nou în esență valorifică aceeași manifestare de voință, doar că îmbracată în forma prescrisă de lege. Mai mult, aplicabilitatea refacerii se rezumă practic la îndreptarea actelor juridice încheiate cu nerespectarea formei prescrise, autentice sau scrise, atunci când cea din urmă reprezintă o condiție de valabilitate a actului juridic, de exemplu, în cazul garanțiilor personale (art. 1634 alin. (1) Cod civil).

În același timp, urmează de reținut că refacerea, ca modalitate de îndreptare a cauzei de nulitate a actului juridic civil în circumstanța nulităților de formă, este compatibilă atât cu nulitatea absolută, cât și cu cea relativă.

De asemenea, considerăm că viziunea operării refacerii doar în contextul nulităților de formă este una justificată și din considerentul că, deși doctrina invocă faptul că actul rezultat în urma refacerii este unul identic cu cel refăcut, nu se oferă o precizie cu privire la criteriile de calificare ale unui act ca fiind identic sau nu cu altul. În lipsa unei precizări exacte, poate fi pusă la îndoială chiar eficiența refacerii ca și procedeu juridic, atât timp cât nu există o rațiune clară care ar argumenta necesitatea obiectivă de a reface un act în altul identic lui. Cu alte cuvinte, identitatea, în sensul său strict literar, denotă lipsa

elementului de diferențiere existent între actul vechi și cel nou [5], deși acesta trebuie să persiste pentru a face posibilă înfăptuirea refacerii. În opinia noastră identitatea, în cazul concret al operațiunii de refacere, are în optică anume identitatea de voințe manifestate în sensul de a produce o identitate de efecte juridice, dar, sub rezerva, excluderii cauzei de nulitate, care nu poate fi generată decât de nerespectarea formei actului juridic cerută ca și condiție de valabilitate. Ori, cauza de nulitate nu poate fi concepută izolat de actul juridic, pentru că aceasta, global privind, este parte componentă a actului juridic, ținând și fiind total dependentă de acesta.

În restul celorlalte cauze de nulitate care infestază actul juridic civil, vom avea o contaminare directă a voinței părților fie din cauza lipsei de capacitate juridică, fie din cauza viciilor de consimțământ ori din alte temeuri și, implicit, a efectelor actului juridic urmărite de către părți de a fi realizate. Într-o atare situație, nu mai suntem în prezența unei identități în sensul modalității de îndreptare a cauzelor de nulitate ale actului juridic civil cum este refacerea. În așa caz, în încercarea de a evita cauza de nulitate, se va impune necesitatea operării unor schimbări substanțiale ale voinței părților, transpusă în intenția de a produce anumite efectele juridice, iar acest fapt va valora, pur și simplu, un act juridic nou în raport cu multe alte acte juridice civile lăsate uitării din cauza nulității de care au fost lovite și, în concret, a principiului restituio in integrum.

Având în vedere cele subliniate *supra*, deducem șirul condițiilor care urmează a fi întrunite pentru a putea afirma cu certitudine că suntem în prezența unei refaceri a actului juridic civil. În primul rând, pentru a putea reface un act juridic, va trebui să atestăm existența unui act juridic lovit fie de nulitate relativă, fie de nulitate absolute, anume din cauza nesocotirii condiției de formă cerută pentru încheierea sa valabilă, așa cum deja am explicat în pasajele de mai sus. În al doilea rând, va trebui să existe voința părților de a reface actul juridic lovit de nulitate, ori în cazul în care părțile nu își mai doresc sub nicio o formă ca actul juridic lovit de nulitate să își producă într-un anume fel efectele sale firești, nestingerite de cauza de invaliditate, vom fi în situația în care părțile vor fi repuse în situația anterioară, fără ca voința lor juridică, valabil

exprimată, să mai poată fi pusă în valoare. În al treilea rând, voința exprimată cu intenția de a produce anumite efecte juridice concrete în actul juridic vechi, susceptibil supunerii refacerii, trebuie să fie identic formulată în actul nou, din argumentele deja statuate anterior, având în vedere inclusiv identitatea de părți. În ultimă instanță, actul juridic rezultat din refacere va trebui să fie încheiat cu respectarea tuturor condițiilor de valabilitate, prin îndreptarea sau excluderea cauzei de nulitate. În caz contrar, ar exista riscul cert de a ne pomeni iar sub incidența unei nulități.

Așadar, se va ține cont că „refacerea contractului va avea loc cu respectarea tuturor condițiilor prevăzute de lege la data refacerii lui, însemnând că, pentru ipoteza în care condițiile de validitate prevăzute inițial la data contractului nu s-au schimbat, vor fi avute în vedere noile reglementări ale acestora; soluția este în acord cu specificul acestei operații, de realizare a unui nou acord de voință, al cărui regim va fi supus legii în vigoare, conform adagiului *tempus regit actum*” [6, p. 1397]. Atragem atenția prin a menționa că refacerea nu instituie oarecare reguli derogatorii de la principiile de acțiune a legii civile în timp. În așa fel, „contractul refăcut nu va produce efecte decât pentru viitor, iar nu și pentru trecut; această prevedere are consecințe asupra fructelor produse de bunul care face obiectul material al contractului (atât cel nul, cât și cel nou), în sensul că fructele culese de dobânditor înainte de refacerea contractului trebuie să fie restituite, în principiu, exceptând situația unei clauze exprese contrare din contractul nou” [7, p. 459].

Pe cale de consecință, statuăm că refacerea nu are o importanță practică de calibrul care ar determina și genera în special modificări legislative, ea producându-se de la sine, fără a fi necesară o consacrare normativă proprie. Cu alte cuvinte, fie că se va ține cont în momentul încheierii unui act juridic civil de procedeu refacerii, fie că nu, situația subiecților de drept în circuitul civil nu diferă sub nicio formă în așa caz, de aceea refacerea are o importanță preponderent teoretică.

Referințe:

1. DIACONESCU, Ș., REGHINI, I., VASILESCU, P. *Introducere în dreptul civil*. Cluj-Napoca: Sfera juridică, 2008. 692 p. ISBN 978-973-1875-08-8.
2. CRĂCIUN, N. *Liberalitățile în Noul Cod civil*/Teză de doctorat. București, 2013. 176 p.

**Conferința științifică națională cu participare internațională
„Integrare prin cercetare și inovare”, USM, 10-11 noiembrie 2020**

---

3. Codul civil al României nr. 287 din 17 iulie 2009. În: *Monitorul Oficial al României*, 15.07.2011, nr.505. Intrat în vigoare: 01.10.2011.
4. DOGARU, I., POPA, N., DĂNIȘOR, D.C., CERCEL, S. *Bazele dreptului civil*. Vol. I. *Teoria generală*. București: C.H. Beck, 2008. 1362 p. ISBN 978-973-115-232-2, 978-973-115-234-9.
6. www.dexonline.ro.
7. ZAMȘA, C. *Noul Cod civil. Comentariu pe articole*. București: C.H.Beck, 2014, p.2917. ISBN 978-606-18-0414-6.
8. POP, L. *Tratat de drept civil. Obligațiile*. Vol. II. *Contractul*. București: Universul juridic, 2009. 832 p. ISBN 978-973-127-127-182-8.